

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

Anul III. Nr. 125.

Constanța, Duminică 25 Iunie 1895.

20 bani număr

Constanța 24 Iunie 1895.

SURPARILE MALURILOR

lângă Constanța

CONSECINTE ȘI REMEDII

Chestiunea surparilor malurilor mării spre Nord-Estul orașului nostru devine din ce în ce mai ardentă pentru oraș.—N'ar fi dar fără interes, de a pune publicul în cunoștința cu vederea expuse de un inginer al Primăriei într'un raport cerut de către Domnul Primar.

Acest raport,—după ce a emis părerea ca prebușirile savârșite acum un an, precum și cele anterioare lângă strada Mangalia, strada Caramidarilor și strada Mircea cel Mare, sunt cauzate prin infiltrarea abundența a terenului cu apele de ploie, la care s'ar fi unit pôte și produsele unor isvóre subterane care gasind într'o adincime óre-care un strat impermeabil de pământ argilos, au provocat alunecarea stradelor de mai sus ast-fel că cele din urmă s'au desfăcut din continuitatea malului,—dice că, deși malul în aceste localități nu este încă mâncat direct de valurile mării, totuși prebușirile se vor reproduce mereu până când malul, aprópe vertical, nu mai va fi expus din nou infiltrațiunii reînnoite cu apă

Trebuesc dar înlăturate cauzele prabușirilor și malul aranjat într'un mod care se i dea stabilitatea necesară.

Pentru acest scop raportul propune următoarele lucrări:

I. Desecarea malului actual de apele intrate de sus și de cele ce se vor aduna din isvórele subterane prin facerea de șanțuri de drainagiu, umplute cu piatră neregulată. Drainagiú acesta va aduna apele și le va duce afară

de terenul în primejdie până la malul propriu ȝis a mării.

II. Prefacerea malului actualmente aprópe vertical în une terase cu talusuri și bankete acomodade naturii terenului.

III. Intărirea unde va fi necesar a picioarelor teraselor și în ori-ce cađă a piciorului de jos pe malul propriu ȝis a mării. Apa mării trebuie se rămăe de la acest picior întărit, la o distanță óre-care.

Intărirea va fi făcută prin fascinagiú anchorat și la unele locuri combinat cu pavagiú regulat, tot după sistemul lucrărilor de apărare cari se fac pe malurile cóstelor și insulelor mării de nord în Germania.

IV. Plantarea teraselor și a banchetelor cu plante, care prin buna lor înradăcinare dau pământului o legătură și îmbrăcătura solidă—ca de exemplu „Lycium“

Runa întreținere a fascinagelor ca și a plantațiunilor.

V. Facerea de canale pavate — la unele locuri și cu cimentaju—spre adunarea apelor sgiaburilor de prin străđi și aducearea lor pe d'asupra teraselor până în mare.

Prin aceste lucrări se va câștiga o întindere de teren, având în lungime vr'o 600 de metri și în lățime vr'o 40 metri adică 24.000 metri patrați, care s'ar putea vinde lesne ori proprietărilor vecini ori pentru instalațiunii de locuințe noi.

Ca să ajungă și la descrierea stării părților acele a malurilor de Nord-Est, care sunt protejate de stânci și pietre, raportul aruncă o privire asupra configurațiunii malului de Nord-Est, arătând cum acel mal, expus violenței valurilor împinse prin impetuositatea vânturilor de N., are tendința de a se forma în curbe concave între câte două puncte protejate și întărite prin

stânci naturali și pietre aruncate de valurile mării până la malul uscat.

Aceste curbe saú golfuri mici, avansând cu timpul seculor tot mai mult în mal și devenind mai înguste la fundul curbatului, ajung de strimtoresc valurile care atunci, sáring mai în sus, nu se mai omor încet ca pe un mal cu linia drépta și întinsă în drépta și în stînga, — ci atacurile lor în contra părților malului ne proiectat manâncă pământul argilos și slab.

Acest proces continuând fără mila face ca pe acest mal golfuri mici vor avansa treptat treptat până când—ori vor gasi iarăși o rezistență la unele locuri din interiorul peninsulei noastre ori până când marea 'și va fi făcut o comunicație cu golful de Sud-Vest în care se va construi portul.

Poate ca intervalele d'intr'o surpare mai mare până la alta vor fi mai lungi, progresul însă a surpăturilor este sigur, ast-fel cum se dovedesce la o mulțime de locuri prin diferite țări.

Istoria și tradițiunea populațiunii ne spun aici că o parte a orașului spre Nord-Est ar fi înecată în mare.

Acéstă este partea care se află între actuala biserică armeană și actualului Hotel Carol unde o parte din orașul antic „Tomis“ mai repede saú mai încet, pôte chiar și prin concursul cutremurilor a disparut în mare, — și acéstă după ce lucrările de apărare în contra valurilor, ce de sigur orașul Tomis avea în partea acea pe timpul Romanilor antici, n'au mai fost întreținute — ci din contra, pietrele construcțiunilor antici au fost rapite de locuitori barbari ulteriori pentru a le usa în construcțiunile lor.

Ast-fel s'a format acest mic golf a cărui mal bine protejat în vremuri departate de colțul

lângă biserica armeană, astăzi pe la fundul curbatuței sale a ajuns se nu fie mai departat de curbatuța apelor portului, lângă slipul atelierului hydraulic, de cât de 340 metri—iar piciorul malului înalt lângă viaductul drumului de fer sub Poliție, nu este mai departat de piciorul sub Hotelul Gambeta de cât de 170 metri.

Și valurile continuă a mânca mereu direct în picioarele malului sub strada Marcu-Aureliu, între biserica armeană și noua stațiune de pompă. Dacă n'ar exista între colțul bisericii armenesci și malul pe lângă strada Basarab o bancă de pietre — poate chiar rămășițele lucrărilor pe apărare făcute de Romanii antici—care să se opue până la un grad ore-care puterei întregi a valurilor venite din largul mării, — ast-fel după cum se cunoște chiar la formarea valurilor în timp de furtună — înaintarea surpăturilor ar fi fost și ar fi și astăzi încă mai grabnică.

Acest loc este exemplul cum are se devie cazul surpăturilor în toate localitățile unde deja s'a început a se forma curbele concave între două puncte stâncose, dacă nu s'ar lua măsuri serioase.

În aceste localități, unde curbele au intrat deja mai mult între două puncte stâncose, cum e de exemplu partea de lângă strada Mircea cel mare, între capul stradei Gărei și strada Fructelor — și pe la strada Marcu-Aureliu, strimțoarea locurilor ne permitând facerea de terase, nu este alt mijloc, de cât reinchiderea curbelor între două locuri stâncose prin diguri de piatră—și acesta când adâncimea apelor mării nu este prea mare, lucru însă care nu este de temut — golfurile aceste ne-având nicăieri mai mult de cât 2—3 metri adâncime.

Se înțelege de la sine că aceste diguri de piatră, precum și umplutura curbatuțelor formate de ape până în piciorul malurilor drepte cu pământ, vor fi mai scumpe de cât facerea teraselor pe uscat.—Prin asemenea diguri însă se vor câștiga terenuri prețioase, cari aranjate într'un mod convenabil cu strade comunicătoare în părțile cele de asupra

malurilor astăzi verticale, se vor putea vinde pentru locuri de case, stabilimente industriale etc. etc.

Folosindune de strimțoarea peninsulei între stațiunea pompei și poliție, terenurile recâștigate s'ar mai putea lega cu portul viitor printr'un tunel ast-fel cum este de exemplu tunelului sub cetatea Ofen la Budapesta.

Raportul menționat al D-lui inginer Schmid intră și în evaluarea prealabilă a acestor lucrări și recâștigări—bine înțeles pe cât o asemenea evaluare e cu puțința, când nu s'au făcut încă studii aprofundate — totuși este interesant de a'i urmări în ideile sale mai cu seamă în queștiunea recâștigării de pământ de prin golful către biserica armeană și hotelul Carol.

Aci sunt trei perspective :

Prin cea mai mică, trăgerea unei linii drepte din colțul stâncilor lângă biserica armeană, spre capul stradei Basarab, se pot câștiga 25000 metri patrați prin facerea unui dig de 300 metri lungime, iar un dig, de la colțu după biserica greacă până la stâncile sub calea Plevnei, 200 metri lung, va recâștiga 9,000 metri patrați — pe când combinațiunea cea mai mare ar fi de a face digul de la biserica armeană până la colțul hotelului Carol, având o lungime de 550 metri și recâștigând 65000 m. patrați de pământ, care cu 9000 metri patrați câștigați după biserica greacă fac un total de 74000 metri patrați, din cari scădând 9000 m. p. pentru străzi necesare, rămân 65000 m. p. pentru vânzare la particulari și la exploatare prin industrie și comerț. Dândune seama că astăzi pe la părțile orașului lângă piața Independenței se plătesc 100 lei pentru m. p. și mai la vale 30 până 50 lei, nu este de fel afară de socoteala ca locurile recâștigate după stabilirea comunicației cu portul, ușor se vor plăti de către persoane interesate cu 50 lei m. p.; vom avea dar 65,000 m. p. à 50 lei 3,250,000 lei.

Adaogând la această sumă de lei 3250000, valoarea celor 24000 m. p. câștigați prin terasamentele de făcut în partea de sus

a orașului cu câte 15 lei m. p. 360,000.

Vom avea în total suma de lei 3610000.

Evaluarea lucrărilor pentru terasamente, drenajuri etc. propuse în partea de sus a orașului, după o socoteală prealabilă revizuită de mai multe ori, ajunge la o sumă rotundă de lei 1,000,000.

Costul digului celui mare împreună cu umplutura pământului arată suma de . . . 1515000 lei

Tunelul . . . . . 350000 „

Rampele etc. pentru comunicația cu părțile de sus a orașului . . 50,000 „

Suma de cheltuit pentru terenuri de câștigat în partea orașului de jos lei 1915000, spunem rotund lei 2,000,000, cari adaogat la cele de mai sus, fac o sumă rotundă de 3,000,000 lei. Socotind încă procentele de 5% a acestei sume pe timpul de 3 ani, necesari spre a face construcțiunile propuse și pentru a intra în exploatațiunea terenurilor câștigate, vom trebui a adaoga suma 0.15×3000000 , adică lei 450,000 la costul lucrărilor de lei 3,000,000, cea ce ne da o sumă de lei 3,450,000 ca capital necesar pentru îmbunătățirile propuse, față de lei 3610000, cari se vor putea câștiga prin vânzarea locurilor recâștigate de la apele mării.

D-lu Schmid nu are pretențiunea că proiectele sale nu s'ar putea modifica și ca socotelile, cari însă le-a revizuit și refăcut de mai multe ori cu totă atențiunea necesară la o asemenea evaluare prealabilă, să fie considerate ca autoritative—însă ideile date prin raportul său, de sigur merită de a fi luate în considerațiune și ne îndeamnă la o întrebare :

„Nu s'ar găsi industriali români cari executând ideile d-sale, să se folosească de terenul, de recâștigat din apa mării, făcând acolo nisce instalări mari de fabricațiune, întrebuintând materiale brute produse în țară, cari prefăcându-le în marfă de comerț s'ar putea exporta în lume prin vasele de comerț din portul nostru propriu? Ne gândim la mori de măcinat perfecționate, unde s'ar mașina cerea-

lele din țara noastră, esportând apoi fainăria; ne mai gândim și la industria textilă de lână și altele pe care viitorul trebuie să ni le deschidă.

Avem materiale brute cautate de străinătate ca se le prefacă în marfă de comerț, care apoi, importată în țară, le plătim scump — am început a face singuri în țară o mică parte a trebuințelor noastre prin industria indigenă, dar suntem încă departe de a esporta marfa de comerț fabricată de noi.

Portul de mare îl vom avea, dar nu îl vom folosi de cât pentru a furniza străinătății marfă brută estimă; de ce să nu prefacem singuri aici materialul nostru brut estin, în marfă de comerț scumpă, pe care o vom putea esporta, folosindu-ne de câștigul lucrului?

Pentru regularizarea poziției Colonistilor ROMANI.

Ministerul de Interne prin un ordin circular, adresat autorităților administrative din Dobrogea, a cerut a se forma și înainta tablouri nominale de toți coloniștii români care se găsesc stabiliți în Dobrogea, cu care ocaziune credem că ne facem o datorie a atrage atențiunea D-lor Primari ai comunelor rurale, și în special a D-lor Notari, singuri mai competenți și care formează aceste tablouri, asupra următoarelor puncte: 1-ia) În privința datei așezării în comună se găsesc mulți care, stabilindu-se într'un timp, au căpatat autorizațiunea de stabilire dupe un an sau doi, adică diferă data stabilirii de data când li s'au dat autorizațiunea Prefecturii de stabilire, căutând a se menționa acesta. 2-a) Din cauza arhivelor Primăriilor comunelor rurale, ținute într'un mod foarte neregulat acum câțiva ani și mai cu osebire la început, s'a constatat adese-ori lipsind ordinul de stabilire al cutărei persoane, sau s'a găsit cusut la un dosar cu totul relativ la alte chestiuni, și în asemenea caz se cere mult scrupul D-lor Notari, controlând și orientându-se dupe diferite tablouri de statistică referitoare la această chestiune. Al 3-lea) La rubrica resp. se va explica pentru acel ce nu au satis-

făcut serviciul militar, găsindu-se trecuți de etate la aplicarea legii recrutării în Dobrogea, menționându-se că au fost trecut de etate, de ore-ce prin cuvintele da sau nu, se poate avea un alt înțeles. Al 4-lea) La rubrica 18 se va avea în vedere textul art. 2 din lege pentru regularizarea proprietății imobiliare în Dobrogea, astfel că toți acei improprietariți se găsesc în condițiunile art. 2 citat mai sus, de ore-ce comisiunea de parcelarea pământurilor, nu a putut improprietări de cât pe acel care întruneau condițiunile art. 2; asemenea știut este că nu s'au improprietărit de cât acei coloniști a cărora stabilire au fost autorizată de Prefectură; iar în colona No. 20, suntem siguri că populațiunea rurală, care nu s'au putut scote actele de emigrare la plecarea lor din Austro-Ungaria din lipsă de mijloce, fiind foarte anevoioase și costisitoare, astăzi cu mai multă greutate și le-ar putea procura, mai ales că expirând 10 ani de la data emigrării, conform legii Austro-Ungare, acel individ se consideră ca emigrat de fapt, acesta rămâne la aprecierea înaltului guvern, singur, în măsură a se pronunța.

Tot ce ne place a crede este, că autoritățile comunale, vor da totă sollicitudinea convenită acestor lucrări de mare importanță.

Luca Oancea.

Hârșova 17 Iunie 1895.

INFORMAȚIUNI

Cu ocaziunea punerii în aplicare a legii modificătoare a codului de comerț, a avut loc o importantă mișcare în magistratura țării.—În Dobrogea s'a făcut următoarele numiri: d-l Ioan Dinescu, procurorul județului Constanța, a fost numit judecător sindic la Tulcea; d-lu Emil Andrian, directorul Prefecturii locale, fost procuror și judecător, e numit în aceeași calitate pe lângă tribunalul din Constanța.

Asemenea d-l E Vincler, judecător la tribunalul local trece ca judecător sindic la Călărași.

D-lu Dinescu a și plecat la noul post, în regretele unanime ale tuturor Constanțenilor, unde lasă așa de plăcute amintiri.

La licitațiunea pentru lucrările de lărgire și adâncire a portului și construcțiunea cheurilor din Constanța,

oferta cea mai avantajoasă a fost a casei *Adrien Hallier*, 21 la sută sub devis.

Consiliul de ministrii complectându-se se va ocupa în cea mai apropiată șed cu rezultatul acestei licitațiuni.

Făcându-se noui săpături la Adam Klissi, s'a găsit, la o adâncime de doi metri, un capac de mormânt, compus din patru părți, de piatră șlefaită. Piatra s'a păstrat bine și e sculptată în mod artistic cu diferite flori.

Pe o parte a capului se citește, în litere gravate, următoarea inscripție în latinește:

«Zeilor nemuritori, Luciu Emiliu Verus din legiunea XIII gemina, a trăit 9 ani și 8 luni cu Elia Marchina, nevasta sa. Modestus Emilius Verus, în timpul proconsulului Emilius Verus, fiului din partea tatălui. A bine meritat de la tatăl.»

Capacul acesta de mormânt deteză prin urmare de pe timpul lui Vespasian, în secolul al 3-lea după Christos.

D-lu George D. Benderli, licențiat în drept dela Facultatea din Paris, fiul mai mare al d-lui Dimitrie Benderli, consul al Germaniei la Constanța și unul dintre fruntașii comercianți și proprietari ai Dobrogei, a trecut examenul de liberă practică în țară.

Felicităm din inimă pe primul licențiat fiu al Dobrogei, și îi urăm cel mai strălucit succes în cariera sa.

Acțiunile definitive ale Băncii Agricole, au sosit la administrațiunea creditului agricol din Constanța. — Titularii pot să se prezinte spre a și le lua.

Pentru ziua de 24 curent este convocată delegațiunea consiliului județian în adunare extra-ordinară spre a se ocupa de mai multe chestiuni la ordinea zilei.—Când va veni rândul palatului administrativ?

Suntem autorizați a informa onor. public că o distinsă pianistă din Bucuresci, absolventă a Conservatorului din Milano posedând cea mai nouă și cea mai practică metodă, dorește a da în Constanța în timpul verii, câte-va lecțiuni de piano sau de canto.

Sfătuim cu dinadinsul pe amatori de a lua asemenea lecțiuni să profite de această frumoasă ocaziune.

Orice informațiuni și detalii se pot lua la redacțiunea acestui jurnal.

In interes obștesc rugăm pe d. în prefect să bine-voiasca a dispune să se publice buletinul zilnic de prețurile produselor în porturile dunărene, lipindu-se pe strade și mai cu seamă la oborul cerealelor.

Ni se scrie din județul Tulcea că acolo nu se știe nimic de dispozițiile ministeriale în privința românilor streini așezați prin sate.

Ne vom informa mai bine și vom reveni.

Grindina despre care am vorbit în numărul trecut n'a făcut stricăciuni de cât la Cogelak, unde a atins vre-o 500 hectare, din care ca la 300 h. proprietate a locuitorilor au fost nimicite cu totul.

Calitatea produselor dobrogene este excelentă anul acesta. Orđul trece peste 50 libre.—Prețul orđului cel mai bun a fost de 5 fr. h. Rapița 9 lei și 50 bani

Atragem atențiunea d-ilor notari asupra articolului amical al nostru d. Luca Oancea, rugându-i să procedeze în consecință, spre a se evita neînțelegeri ulterioare.

In plasa Istrului, județul Tulcea,

s'a lucrat energic la șoselele comunale — În câți-va ani, continuându-se ast-fel, se va termina întreaga rețea.

Iarmarogul dela Medgidie a început la 20 corent; se va termina la finele lunii. Vitele și în special caii sunt foarte căutați.

Prețul lănei încă nu s'a stabilit. Cererile sunt foarte slabe.

Inregistrăm cu mult regret mórtea în Insula Halchis din Constantinopole a stimatului nostru concețean *Pericli Sava*. — Trimitem condoleantele noastre instristatei familii.

Stațiunea băilor a început. E regretabil că Dir. C. F. locale nu pune un tren la vil, măcar serbătórea.

Societatea de asigurare mutuală „Unirea” asigură contra incendiului produsele în paie și nutrețurile, cu prețurile cele mai avantajoase posibile. *Burolul strada Gărei No. 13*

De închiriat de acum o casă cu 5 odăi, curte și bucătărie separată, situată în strada Plevnei.

De arendat dela toamnă, o grădină lucrătóre de zarzavaturi de 10 hectare situată în Tari-Verdi.

Doritorii se vor adresa la administrația acestui ziar

300 Hectare fânaj bun pe moșia Cerchezele comuna Cara-omer. În parcele săi în total

A se adresa D-ului Victor Ștefănescu la Magalia saă Cara-omer.

500 Hectare fânaj bun pe Moșia Cara-omer: proprietatea a D-ului C. N. Tătarau, a se adresa D-ului S. Dumitru Cara-omer.

Societatea de Navigațiune Imperială Ottomana

„IDAREI MAHSOUSSE”

Agentia din Constanța

Se aduce la cunoștința onor. Public că Itinerariu vapoarelor acestei Societăți pentru anul curent este precum urmează :

Plecarea din Constantinopoli în fie care 15 zile Mărți începând dela 18/30 Aprilie a. c. pentru Burgas și Varna, plecarea d'aci în fiecare 15 zile Vineri, încep dela 21 Aprilie st. v. a. c. pentru Sulina, Tulcea, Galați și Braza

Plecarea d'aci în 46-care 15 zile Vineri încep de la 28 Aprilie st. n. a. c. pentru Varna, Burgas și Constantinopoli.

Pentru mai multe informațiuni a se adresa la agenții acestei Societăți

A. Macri & Ch. Hall.
în port

Constanța 1895.

LIBRARIA ȘI TIPOGRAFIA

„Universală”

36—Piața Independenței—36

GR. M. GRIGORIU

36—Piața Independenței—36

CONSTANȚA

LIBRARIA

Este asortată cu tot ce se atinge de articole de librărie ; precum :

Papeterie bogat montată cărți scoastice, de științe și diferite Romane în limba ROMANA ȘI FRANCEZA

Articole de pielărie, albume de fotografii și poezii, port-notise etc. etc.

Colecțiune de diferite tablouri, cornise pentru fotografii.

JUCARIILE DE COPII ȘI PAPUȘI.

Parfumerie și săpunuri, Note pentru Piano din țară și străinatate.

TIPOGRAFIA

Asortată cu diferite litere tăcătura cea mai modernă póte efectua ori-ce lucrare precum :

Cărți, Ziare, Afize, Registre, Adrese, Circulări, etichete, Cărți de vizită de logodnă, bilete de nuntă, și de doliu.

Deposit de tot felul de imprimate și registre necesare Domnilor perceptori, Onor. Primărilor și Epitropiilor de Biserică.

LEGATORIE DE CĂRȚI

Efectuarea prompte și prețurile cât se póte de moderate.